

OBEC VELKÉ LUDINCE
935 65 Velké Ludince 136
Komunitný plán sociálnych služieb obce Velké Ludince 2016 – 2020

***KOMUNITNÝ PLÁN
SOCIÁLNYCH SLUŽIEB
OBCE Velké Ludince
2016 - 2020***

Obsah

Úvod	4
1 Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb	5
1.1 Právny rámec poskytovania sociálnych služieb	5
1.2 Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov	6
1.3 Analýza sociologických a demografických údajov	9
1.3.1 Obyvateľstvo.....	10
1.3.2 Školstvo	13
1.3.3 Zdravotníctvo	13
1.3.4 Služby	14
1.3.5 Nezamestnanosť	14
1.3.6 Sociálne znevýhodnené skupiny	15
1.4 Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb	19
1.5 Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb.....	21
1.6 SWOT analýza v sociálnej oblasti	22
2 Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb.....	24
2.1 Rozvoj ambulantných a pobytových sociálnych služieb	24
2.2 Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb	25
2.3 Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb	25
Záver	26

Obec Veľké Ludince v súlade s § 80 zákona NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách vydáva tento Komunitný plán, ktorý je dlhodobým strategickým dokumentom pre oblasť sociálnej práce a starostlivosti o občana. V tomto sociálne exponovanom období je premyslená stratégia vychádzajúca z precízne uskutočnených rozborov a prieskumov pre prácu v teréne rozhodujúca. Dokázali sme zdokumentovať najpodstatnejšie problémy s ktorými sa naša obec stretáva a zadefinovať východiská, ktoré je na základe finančných možností obce potrebné realizovať, aby sa dalo hovoriť o cieľavedomej a komplexnej sociálnej starostlivosti o občanov obce. Obec zaostáva v oblasti sociálnej prevencie a konkrétnej starostlivosti o občanov, ktorí sociálnu službu, či poradenstvo nevyhnutne potrebujú. Je nevyhnutné prijať systémové opatrenia, ktoré by zmenili trend starnutia a postupom času otočili v prospech občanov v rannom, ale predovšetkým v staršom veku. Komunitný plán sociálnych služieb obce Veľké Ludince bol spracovaný v roku 2017 v zmysle Zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách, ktorý je platný od 1.1.2009. Komunitný plán je metóda, pomocou ktorej môžeme plánovať obsah a rozsah sociálnych služieb tak, aby zodpovedali špecifikám našej obce a potrebám našich občanov. Našou snahou je, aby sme postupne v ďalšom období zabezpečovali úlohy a ciele stanovené v Komunitnom pláne sociálnych služieb. Vďaka komunitnému plánu sa nám bude dariť adresnejšie a efektívnejšie využívať financie obecného rozpočtu pre skvalitnenie sociálnych služieb tam, kde je to potrebné a dôležité. Dokument je podkladom nielen pre odborníkov, ale pre všetkých obyvateľov obce.

Úvod

Vývoj spoločnosti zavádza do praxe nové pojmy, nové technológie, nové prístupy. Celá spoločnosť prechádza vývojovým procesom, ktorý si vyžaduje tempo doby. V tejto súvislosti sa do praxe zavádza aj pojem „komunitné plánovanie“, hoci jeho obsah rozhodne nie je novinkou.

Zmyslom komunitného plánovania najmä v obciach je aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným, koordinovaným postupom. Výsledkom komunitného plánovania by mala byť odpoveď na otázky typu:

- Aké sociálne služby treba vytvoriť?
- Aké sociálne skupiny potrebujú zvýšenú starostlivosť?
- Aké má obec ľudské, materiálne a finančné zdroje na poskytovanie sociálnych služieb?

Cieľom komunitného plánovania je najmä posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín. Komunitný plán obce sa vypracúva v súlade s národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb s ohľadom na miestne špecifiká a potreby a je prílohou PHSR obce Velké Ludince.

1 Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb

1.1 Právny rámec poskytovania sociálnych služieb

V roku 2008 pristúpilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR k zásadnej zmene pri poskytovaní sociálnych služieb v Slovenskej republike. Prijatím zákona NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2009 sa stanovili nové postupy a formy poskytovania sociálnych služieb. V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnych služieb tzv. štandardy kvality.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do 5 skupín v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

1. sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb (nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, nízkoprahové denné centrum, zariadenie núdzového bývania),
2. sociálne služby na podporu rodiny s deťmi (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti, nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu),
3. sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčítateľská služba, tlmočnícka služba, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),
4. sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),

5. podporné služby (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, integračné centrum, jedáleň, pracovňa, stredisko osobnej hygieny).

Štát priamo v § 80, odsek 2 zákona 448/2008 Z. z. o sociálnych službách ukladá obci vypracovanie a schválenie komunitného plánu sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadní miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných na území obce a určí personálne, finančné, prevádzkové a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.

MPSVR SR v júni 2009 vydalo Národné priority rozvoja sociálnych služieb ako záväzný dokument, vypracovaný v súlade so zákonom slúžiaci ako nástroj štátnej politiky rozvoja sociálnych služieb a taktiež systémovým vyjadrením záujmov, úloh a podporných opatrení vlády SR v tejto oblasti. Národné priority rozvoja sociálnych služieb sú odzrkadlením reálnej situácie poskytovania sociálnych služieb v SR (najmä ich nedostupnosť, nedostatočné materiálne technické zabezpečenie, personálne podmienky poskytovania sociálnych služieb) a vychádzajú z potrieb identifikovaných v rámci SR a zároveň z priorít Európskeho spoločenstva (dostupnosť, prístupnosť sociálnych služieb, ich finančná udržateľnosť).

Jedným z prierezových princípov národných priorít je deinštitucionalizácia sociálnych služieb a postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb a prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu) a podpora poskytovania terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom.

Rozvoj sociálnych služieb je jedným z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, a preto je nevyhnutné, aby obec zohľadňovala rozvoj sociálnych služieb v súlade so stanovenými národnými prioritami.

1.2 Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov

Kompetencie obcí v sociálnej oblasti sú rozsiahle a dotýkajú sa všetkých oblastí sociálneho zabezpečenia. Obec má nezastupiteľné miesto pri zabezpečovaní úloh spojených s riešením hmotnej aj sociálnej núdze občanov, sociálnej pomoci, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a najmä v oblasti sociálnych služieb.

Zákon o sociálnych službách č. 448/2008 Z. z. a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov dáva obci tieto hlavné kompetencie a úlohy:

Obec

a, vypracúva, schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode

b, vytvára podmienky na podporu komunitného rozvoja

c, je správnym orgánom v konaniach o

1, odkázanosti na sociálnu službu

- v zariadení pre seniorov

- v zariadení opatrovateľskej služby

- v dennom stacionári

- v odkázanosti na opatrovateľskú službu

- v odkázanosti na prepravnú službu

- a ďalšie

d, vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu

e, poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie

1. sociálnej služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných životných potrieb v nocľahárni, v nízkoprahovom dennom centre

2. sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu, v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári

3. opatrovateľskej služby

4. prepravnej služby

5. odľahčovacej služby

f, poskytuje základné sociálne poradenstvo

g, môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12

h, uzatvára zmluvu

1. o poskytovaní sociálnej služby

2. o poskytnutí finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby

3. o uhradení ekonomicky oprávnených nákladov podľa § 71 ods. 6 s inou obcou alebo iným poskytovateľom sociálnej služby, ktorého zriadila iná obec, alebo vyšší územný celok a ďalšie.

V ustanoveniach §§ 82 a 83 upravuje zákon o sociálnych službách úlohy obce v komunitnom rozvoji a komunitnom plánovaní:

§ 82 Komunitný rozvoj, komunitná práca a komunitná rehabilitácia

Obec za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych problémov utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb podľa tohto zákona, a na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu.

1. Komunitná práca je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.
2. Komunitná rehabilitácia je koordinácia činnosti subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia sociálnych služieb, zdravotnej starostlivosti....

Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti. Za účelom vykonávania komunitnej rehabilitácie sa môžu zriaďovať komunitné centrá.

§ 83 Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb

1. Obec podľa § 80 písm. a, vypracúva komunitný plán sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v jej územnom obvode.
2. Komunitný plán sociálnych služieb obsahuje najmä:
 - analýzu stavu poskytovaných sociálnych služieb v územnom obvode obce
 - analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnej služby

- analýzu sociologických údajov a demografických údajov v územnom obvode obce
- určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb
- časový plán realizácie komunitného plánu sociálnych služieb
- spôsob vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb

Cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb je:

- a. posilňovať sociálnu súdržnosť všetkých obyvateľov obce
- b. predísť sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín
- c. opäť vtiahnuť do života komunity tých, ktorí stoja na jej okraji .

1.3 Analýza sociologických a demografických údajov

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby jeho obyvateľov.

Vznik obce:

Obec je založená od r. 1282 ako Vluend, keď z majetku magistra Olivera prešla do vlastníctva rodiny Csanadovcov. Neskôršie doložené názvy sú Vlued, Wlued (1293), Nagelued (1448), Oelwed (1786), Veľke Ludince (1920), maď. Nagyölved. Obec patrila od konca 13. storočia ostrihomskému arcibiskupstvu, ktoré ju od 16. storočia prenajímalo zemianskym rodinám, v 17. storočí Bokorovcom, v 19. storočí Fabinyiovcom a Kollerovcom. V r. 1550 mala 15 port, v r. 1593 mala 10 port, v r. 1647 mala 8 port, v r. 1699 mala 141 obyvateľov, v r. 1715 mala 38 domácností, v r. 1787 mala 186 domov a 1284 obyvateľov, v r. 1828 mala 240 domov a 1453 obyvateľov. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom, vinohradníctvom a hrnčiarstvom. Začiatkom 20. storočia založili úverné a spotrebne družstvo. Za I. ČSR boli obyvatelia väčšinou roľníci a remeselníci. V r. 1938 – 1945 bola obec pripojená k Maďarsku (10.9.2013, <http://www.e-obce.sk/obec/velkeludince/2-historia.html>).

POLOHA OBCE

Obec leží 43 km juhozápadne od okresného mesta Levice, v juhozápadnom cípe levického okresu na hranici s okresom Nové Zámky, od dolného toku Dunaja na západ, od Dunaja na sever v severozápadnom cípe bývalého okresu Parkan (dnes Štúrovo). V pahorkovitom území Pohronských pahorkov možno nájsť časť malej Dolnej zeme.

Chotár obce leží v nadmorskej výške 155 m – 272 m, stred obce 175 m. Veľké Ludince ležia na východnom upätí Pohronskej pahorkatiny a v doline dolného Hrona. Východná časť chotára je na vyšších hronských terasách pokrytých hrubou pokrývkou spráše, západná časť sa nachádza na pahorkatine s tret'ohornými uloženinami a sprašovými hlinami. Na strmších úbočiach rastu dubové a agátové lesy, ostatok chotára je odlesnený. Ma černoziemné a hnedoziemné pôdy. Chotár má rozlohu 3180 ha a leží v oblasti dolného Pohronia s priemernou ročnou teplotou 10,3 °C, ktorý patrí medzi najteplejšie na Slovensku.

Chotár obce na severe susedí s Farnou, na západe s Dubníkom, na juhu so Svodínom, na juhovýchode s Brutmi, na východe s Keťom a na severovýchode s Kural'anmi. Najvyšším bodom chotára je vrch Almahegy (272 m) na hone Pipiske. V minulosti bol močiarnym prostredím, ktoré neskôr odvodnili.

(<http://www.velkeludince.sk/sk/dejiny-obce>, 20.2.2014).

1.3.1 Obyvateľstvo

Najväčší podiel pripadá na obyvateľov v produktívnom veku, najmenší podiel na obyvateľov v predproduktívnom veku.

Hustota obyvateľov v obci je nižšia ako v prípade okresnej štatistiky. V priebehu 11 ročného obdobia hodnota mierne klesá. V roku 2001 dosahovala hodnotu 50,8, do roku 2011 pomaly klesla na 48,8.

Uvedené je dôsledkom aj vysokej nezamestnanosti, ktoré je výsledkom aj hospodárskej krízy.

Ekonomická a sociálna situácia obyvateľov obce sa nevyhnutne odráža na spoločenskom vedomí a správaní. Zmenená životná situácia má vplyv na hodnotenie prebiehajúcich zmien a utvára novú spoločenskú klímu vrátane populačnej. Po období transformácie vzrástli príjmové a sociálne rozdiely v spoločnosti – zmenili sa možnosti získania bytu, objavili sa ohrozenia a obavy zo straty zamestnania. V konečnom dôsledku to vedie k odlišnému prístupu k rozhodnutiam o uzatvorení manželstva, založení rodiny a počte detí.

Tabuľka č. 1 Stav obyvateľstva ku koncu obdobia (k 31.12.) pohlavie a rok

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Spolu	1609	1602	1595	1596	1584	1568	1554	1538	1523	1509
Muži	763	768	760	765	757	753	742	734	725	717
Ženy	846	834	835	831	827	815	812	804	798	792

Vek	Počet	% zastúpenia
0 – 14	184	12,21%
15- 59 muži	479	31,78%
15- 59 ženy	459	30,46%
60 – viac	385	25,55%
SPOLU:	1507	100%

Zdroj: Obecný úrad Velké Ludince (aktuálny stav k 31.05.2017)

Tabuľka č. 2 Vývoj počtu obyvateľov obce Velké Ludince

Rok	Počet obyvateľov
1869	1630
1880	1660
1900	1731
1940	2007
1948	1961
1970	2191
2001	1682
2007	1638
2012	1575
2016	1509

Zdroj: Územný plán obce Velké Ludince a interná evidencia obyvateľstva

Z hľadiska dlhodobých charakteristík boli v obci od začiatku sledovania až do 70-tych rokov 20. storočia dosahované vždy kladné prírastky, mimo obdobia II. svetovej vojny. Vtedy počet obyvateľov v obci poklesol o 46. Za obdobie 1970-2016 je možné pozorovať prudký demografický pokles v celkovom úhrne o 682 obyvateľov, čo bolo spôsobené najmä migráciou. Dnes priemerná hustota obyvateľstva predstavuje 51,6 obyvateľa na km². Negatívny demografický vývoj obce je aj indikátorom celkového súčasného sociálno-ekonomického vývoja v spoločnosti, výrazného zhoršenia sociálnej situácie mladých rodín, problematických možností riešenia bytového problému, ale najmä pracovných a existenčných podmienok.

Údaje - stav k 31.05.2017

Počet domácností:	454
Počet obyvateľov:	1504
Muži:	714
Ženy:	790
Deti v predškolskom veku:	64
Deti povinná školská dochádzka/do 16 rokov veku /:	143
Deti do 15 rokov veku:	195
Mladiství od 15 – do 18 rokov veku:	58
Dôchodcovia:	350
Muži produktívny vek:	478
Ženy produktívny vek:	460
Nezamestnaní:	97
Aktivačná činnosť:	15
Nezamestnaní muži:	37
Nezamestnaní muži do 40 rokov veku:	14
Nezamestnané ženy:	60
Nezamestnané ženy do 40 rokov veku:	9

Občania žijúci osamote:	85
Osamote žijúci dôchodcovia:	55
Počet občanov žijúcich na území obci bez trvalého pobytu:	25

Zdroj: interná evidencia Obecného úradu

1.3.2 Školstvo

Sústava škôl v obci Veľké Ludince je tvorená materskou a základnou školou, ktorým sú dané dobré predpoklady pre ich vzájomné prepojenie do hierarchického systému. V zmysle Zákona č. 29/1984 Zb. § 5, § 6 základná škola poskytuje základne vzdelanie; žiaci nadobúdajú základné vedomosti, zručnosti a postoje v zmysle vedeckého poznania a v súlade so zásadami vlastenectva, humanity a demokracie.

Materská škola zabezpečuje a vytvára podmienky na predškolskú výchovu a vzdelávanie detí vo veku od 3 do 6 rokov (výnimočne i od 2 rokov) a ich prípravu pre vstup do 1. ročníka základnej školy. Vo všeobecnosti má sociálny akcent s umožnením rodičov zapojiť sa do produktívnej činnosti. Základná škola pripravuje žiakov pre ďalšie štúdium. Činnosť základnej školy má nesporný vplyv na vyvážený rozvoj v obci. Zároveň dôležitým predpokladom pre rozvoj regiónu je stabilizácia ekonomicky produktívnych ľudí a vytvorenie podmienok pre život a prácu v regióne. Kvalitný výchovno-vzdelávací proces zabraňuje odlivu ekonomicky aktívnych obyvateľov z regiónu do centralizovaných aglomerácií miest. V obci sa nachádza Základná škola s materskou školou - Alapiskola és óvoda, ktorá je rozdelená na: 1 - 9 ročník ZŠ s vyučovacím jazykom maďarským, 1-4 ročníky v vyučovacím jazykom slovenským a Materská škola.

Materská škola sa nachádza pri Základnej škole. Materská škola poskytuje celodennú ako aj poldennú výchovnú starostlivosť deťom od 2-3 do 6 rokov, a deťom s odloženou školskou dochádzkou v dvoch skupinách.

1.3.3 Zdravotníctvo

Zdravotná starostlivosť o obyvateľov na území obce nie je dobre riešená. Zdravotnícke služby pre obyvateľov obce sú zabezpečované v zdravotnom stredisku, ktoré je lokalizované v centrálnej časti obce, v rámci sústredenej občianskej vybavenosti.

V zdravotnom stredisku zabezpečuje ambulantné služby všeobecný (súkromný) lekár. V priestoroch sa nachádza aj súkromná lekárň.

Z hľadiska priestorových podmienok pre poskytovanie primárnych zdravotníckych služieb zariadenie v súčasnosti postačuje. Zdravotnícka starostlivosť v nemocniciach a rôzna špecializovaná odborná zdravotnícka starostlivosť sa poskytuje v zdravotníckych zariadeniach predovšetkým v Leviciach.

1.3.4 Služby

V súčasnosti sa v obci nenachádza ubytovacie zariadenie penziónového, prípadne hotelového typu.

Predpoklady obce sú orientované prevažne na funkciu bývania, preto sa zriadenie takýchto foriem služieb v obci ani nepredpokladá. V obci nie sú alokované reštauračné zariadenia.

Geografická poloha obce v regióne, konfigurácia terénu a ostatné prírodné danosti nezaraďujú obec medzi rekreačne atraktívne oblasti. Prírodné podmienky a životné prostredie sú ale predpokladom pre rozvoj záujmovej športovej aktivity, hlavne v oblasti Ludinského hája. V obci sa nachádzajú poľovnícke revíry. Zavedenie systematického a koordinovaného prístupu s okolitým územím môže priaznivo podporiť rozvoj rekreačnej funkcie s cieľom zvýšenia potenciálu ekonomických aktivít spojených s cestovným ruchom v regióne, skvalitnenia využívania kultúrnych pamiatok pre rozvoj prihraničného cestovného ruchu, podpory rozvoja kultúrneho dedičstva a tradičných remesiel v záujme rozvoja cezhraničného turizmu a zlepšovania služieb a produktov a spoločného využívania infraštruktúry cestovného ruchu. Chotár je vhodný pre krátkodobý cestovný ruch regionálneho a medzinárodného významu prevažne na letné využitie na báze turistiky, cykloturistiky a mototuristiky, vlastivedy, ale aj poľovníctva a pod.

1.3.5 Nezamestnanosť

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo pracuje v širšom okolí, dochádzajú denne za prácou, v poľnohospodárstve a v zahraničí.

Štatistické údaje v tejto oblasti sú dosť relatívne čísla. Každá inštitúcia si vedie svoju vlastnú štatistiku podľa vlastných kritérií. K dispozícii sú iba údaje z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie (tento údaj však

nezahrňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných). Taktiež nie je k dispozícii údaj o počte osôb, ktoré pracujú v zahraničí.

Uvedené údaje poukazujú na nástup celosvetového trendu, na jednej strane pozitívny, že sa nezvýšila nezamestnanosť, ale na druhej strane odliv obyvateľstva za prácou z nášho územia. V dôsledku tejto skutočnosti obec zaznamenáva nepriaznivý trend vo vývoji ekonomiky a preto by sa mali podporovať aktivity podnikateľského sektora pri vytvorení nových pracovných miest.

1.3.6 Sociálne znevýhodnené skupiny

Cieľovým zameraním sociálnej práce je nielen jednotlivец, ale najmä skupina, komunita a sociálne prejavy, ktoré sa ich týkajú. Ide o subjekt, ktorý je definovaný spoločným znakom odvodeným od sociálneho znevýhodnenia, t.j. od znaku, ktorý ho posúva do polohy závislosti na iných osobách alebo na štátnych opatreniach. Celkový počet obyvateľov komunity má trvale klesajúcu tendenciu, čo preukazuje úbytok populácie ako aj migrácia, tento vývoj z dlhodobého hľadiska môže pôsobiť problémovo aj na oblasť sociálnych služieb. Veková štruktúra, ktorá je súčasnosti relatívne stabilizovaná má vzhľadom k vysokému rastu indexu starnutia a indexu ekonomickej závislosti jednoznačnú tendenciu ďalšieho a trvalého nárastu poproduktívnej kategórie populácie v komunite, čo je vo väzbe na ďalšie skutočnosti významným faktorom a indikátorom pre plánovanie sociálnych služieb pri ktorých je nevyhnutné venovať vzrastajúcu pozornosť práve tejto vekovej kategórii, nakoľko starnutie nie je možné žiadnym spôsobom zastaviť.

Z dostupných demografických údajov na základe štatistického predpokladu sme vypočítali počet občanov, ktorí budú potrebovať istú formu sociálnej pomoci, prípadne sociálnych služieb. Použili sme pri tom orientačné údaje, ktoré vymedzujú potrebu sociálnych služieb vo vzťahu k veku, miere závislosti na pomoc pri sebaobsluže a zdravotného postihnutia. Údaje sme taktiež získali z dotazníka, čiže vlastného zisťovania (viď príloha ku komunitnému plánu).

Sociálne znevýhodnené skupiny v našej obci môžeme rozdeliť na:

- a) seniori
- b) nezamestnaní
- c) deti a mládež
- d) zamestnanci s nízkym vzdelaním

e) občania so sociálnymi a spoločenskými problémami.

Obec sa v rámci svojich možností snaží kompenzovať určité sociálne znevýhodnenie.

SENIORI

Služby určené seniorom sú poskytované občanom, ktorí dosiahli vek rozhodný pre priznanie starobného dôchodku a ocitli sa v situácii vyžadujúcej podporu komunity: túto skupinu je možné charakterizovať týmito spoločnými prejavmi:

- predlžovanie individuálneho aj priemerného veku,
- nárast miery chorobnosti a tým aj závislosti na sociálnej pomoci,
- vdovstvo – skôr, či neskôr strata životného partnera a s tým súvisiace sociálne a ekonomické zmeny,
- stále existujúci využiteľný potenciál jedincov k aktivitám vo svoj prospech aj v prospech komunity.

Z hľadiska početnosti ide o jedinú sociálnu kategóriu populácie, ktorá má trvale a prirodzene vzostupnú tendenciu svojho rastu premietajúcu nárastu v porovnaní k pomeru k ostatným kategóriám populácie komunity.

Občania nad 60 rokov tvoria vyše 21,38 % z celkového počtu obyvateľov (Zdroj: ŠÚ SR 2011), to znamená, že tvoria najväčšiu skupinu odkázanú alebo perspektívne odkázanú na sociálne služby.

Obec by privítala rozšírenie činnosti Klubu dôchodcov, ktorý by vedela materiálne – technicky podporovať, ako aj stravovanie dôchodcov. To sú minimálne štandardy vybavenosti obce pre seniorov.

Opatrovateľská služba

Opatrovateľská služba je starostlivosť v domácom prostredí, zatiaľ je to jediná forma terénnych sociálnych služieb v komunite obce pre kategóriu seniorov. Obsah a rozsah ich poskytovania je prevažne zameraný na samotnú a limitovane chápanú opatrovateľskú službu poskytovanú len v časovo úzko vymedzenom rozsahu, ktorý dovoľuje vykonávať len vlastné úkony pomoci a ošetrovateľských činností. Celodenné poskytovanie opatrovateľskej služby sa zatiaľ neposkytuje. Pritom vzrastá počet občanov, ktorí by potrebovali opatrovateľské služby, ale v inom rozsahu a sortimente.

Denný stacionár

je opatrovateľská služba s denným pobytom, poskytovaná fyzickým osobám, ktorí žijú v rodinách s ekonomicky aktívnymi príslušníkmi rodiny a tí im nemôžu poskytnúť celodennú starostlivosť, ale nechcú ich umiestniť v sociálnych zariadeniach s celoročným pobytom. Táto sociálna služba je na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku. Výhodou umiestnenia v stacionári je kontakt so spoločenským prostredím, aktivizácia, podpora sebestačnosti a samostatnosti a zamedzenie spoločenskej izolácie. Kapacita denného stacionára je 35 miest, kde poskytujeme dennú starostlivosť v dohodnutom čase, v pracovných dňoch, na dobu neurčitú. Dohodnúť je možné aj individuálny program podľa kapacitných možností a potrieb klienta. Celodenná, príp. poldenná starostlivosť je zameraná na individuálny prístup, monitorovanie, stimulačne a preventívne programy, rešpektovanie a riešenie problémov. Vytvára priestory pre sebarealizáciu klientov, život v zariadení prispôsobuje domácim podmienkam, spolupracuje s klientovou rodinou. V DS sa vykonávajú terapie rôznymi pracovnými metódami, technikami a iná kolektívna aktivizácia.

NEZAMESTNANÍ A ZAMESTNANCI S NÍZKYM VZDELANÍM

V spolupráci s ÚPSVaR Levice obec organizuje verejnoprospešné práce alebo menšie obecné služby. V rámci tejto činnosti podporuje udržiavanie pracovných návykov u osôb, ktoré majú problém uplatniť sa na trhu práce.

DETI A MLÁDEŽ

Pre športové vyžitie detí najmä v čase osobného voľna, má obec k dispozícii viaceré možnosti. Obec vybudovala multifunkčné ihrisko, má na území detský park s prvkami a s lavičkami.

ZDRAVOTNE POSTIHNUTÍ

Skupina občanov, ktorej sociálne problémy vznikajú ako následok ich zdravotného postihnutia, ktoré sú buď vrodené alebo získané úrazom, či chorobou počas ontogenézy.

Z hľadiska charakteru postihnutia rozdeľujeme občanov so zdravotným postihnutím do 5 základných kategórii:

- mentálne a psychické postihnutia
- zmyslové postihnutia
- postihnutia pohybového aparátu
- kombinované postihnutia
- ostatné postihnutia (mnohé majú charakter civilizačných ochorení)

Každá z uvedených kategórii postihnutí má rozdielne dopady na sociálne následky postihnutia a tým aj na špecifické potreby a formy pomoci spoločnosti pri ich uspokojovaní. Zákon o sociálnych službách venuje dostatočný priestor v oblasti poskytovania sociálnych služieb čo sa týka sortimentu ich druhov ako aj foriem poskytovania. Mimo oblasť sociálnych služieb je najdôležitejším právnym predpisom v novej legislatíve podpora sociálneho začlenenia fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti.

V spolupráci s ÚPVSaR je v budúcnosti možnosť vytvorenia chránenej dielne pre zamestnanie zdravotne postihnutej osoby, ak o to bude záujem zo strany obyvateľov.

V obci je zabezpečený bezbariérový prístup do budovy obecného úradu, kultúrneho domu a miestnych potravín.

OBČANIA SO SOCIÁLNYMI A SPOLOČENSKÝMI PROBLÉMAMI

Svojím zložením ide o najrôznorodejšiu sociálnu skupinu, preto aj potreby, prístupy, formy a nástroje sociálnej pomoci vo vzťahu k tejto sociálnej skupine sú veľmi rôznorodé. K tejto sociálnej skupine zaraďujeme:

- občanov bez prístrešia
- občania prepustení z výkonu trestu odňatia slobody a ústavu na výkon väzby
- dlhodobo nezamestnaní občania
- občania spoločensky neprispôsobiví
- závislí občania
- rómska komunita

V obci žije rómske etnikum. Vzhľadom k rôznorodosti ostatných skupín a neexistencii štatistických údajov v požadovanej štruktúre a skladbe je možné počet skupiny a zvlášť niektorých jej kategórii len odhadnúť.

Obec v rámci svojich finančných možností podporuje ich začlenenie do spoločnosti. Ak vezmeme prevenciu ako celok od sekundárnej po primárnu, ako predchádzanie vzniku nežiaducich spoločenských situácií včasným odstraňovaním ich príčin, tak zameranie sociálnej prevencie by malo byť najvyšším princípom predchádzania patologických javov a krízovým situáciám rodinách.

Obec využíva možnosť vytvorenia osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi aby sa dávky sociálneho systému využívali na ten účel, na ktorý sú poskytované štátom.

Vyhľadávanie, nápravné a rehabilitačné postupy na dosiahnutie pozitívnej zmeny spadajú pod kompetencie samosprávy, aby mohli v súčinnosti s rodinou zabezpečiť základné životné podmienky. V samospráve často nie je dostatok vzdelaných a odborne fundovaných sociálnych pracovníkov a problém je aj v nízkej výkonnosti ekonomiky, ktorá nedokáže zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov na sociálnu prevenciu.

1.4 Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb

Sociálna infraštruktúra je určená na uspokojovanie potrieb obyvateľstva. Jej rozmiestňovanie je spojené so štruktúrou osídlenia ako aj veľkosťou obce. Zameranie a koncentrácia zariadení sociálnej infraštruktúry je priamo spojená s potrebou racionalizovať dostupnosť k nej, stanoviť ich optimálnu kapacitu vo vzťahu k dopytu. Zmenou spoločensko - ekonomického systému došlo k prerozdeleniu zdrojov a financovanie sociálnej infraštruktúry medzi štátnu správu, miestnu a regionálnu samosprávu a súkromný sektor.

Obec zabezpečuje rozvoz obeda pre starších a nevládných občanov na objednávku.

Obec poskytuje najmä tieto sociálne služby:

- základné poradenstvo v oblasti sociálnych služieb
- dohľad nad nesvojprávnymi občanmi (spolupráca s okresným súdom)
- návštevy jubilujúcich starších občanov (90, 95, 100-sté narodeniny, výročia svadby)
- stretnutia dôchodcov (vianočné posedenia)
- pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia....).

Obec má zriadený Denný stacionár EMMANUEL

Denný stacionár EMMANUEL je opatrovateľská služba s denným pobytom, poskytovaná fyzickým osobám, ktorí žijú v rodinách s ekonomicky aktívnymi príslušníkmi rodiny a tí im nemôžu poskytnúť celodennú starostlivosť, ale nechcú ich umiestniť v sociálnych zariadeniach s celoročným pobytom. Tato sociálna služba je na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku. Výhodou umiestnenia v stacionári je kontakt so spoločenským prostredím, aktivizácia, podpora sebastačnosti a samostatnosti a zamedzenie spoločenskej izolácie.

Kapacita denného stacionára je 35 miest, kde poskytujeme dennú starostlivosť v dohodnutom čase, v pracovných dňoch, na dobu neurčitú. Dohodnúť je možné aj individuálny program podľa kapacitných možností a potrieb klienta. Celodenná, príp. poldenná starostlivosť je zameraná na individuálny prístup, monitorovanie, stimulačné a preventívne programy, rešpektovanie a riešenie problémov.

Vytvára priestory pre sebarealizáciu klientov, život v zariadení prispôsobuje domácim podmienkam, spolupracuje s klientovou rodinou. V DS sa vykonávajú terapie rôznymi pracovnými metódami, technikami a iná kolektívna aktivizácia

(www.velkeludince.sk, 10.10.2013):

- artoterapia, muzikoterapia a iné terapie,
- biblioterapia
- nácvik komunikačných zručností, rozhovory individuálne a v komunite,
- nácvik pamäťových, kognitívnych a prezentačných schopností,
- ergoterapeutické činnosti a aktivizačné programy v rámci podávania kávy alebo čaju
- spoločenské podujatia,
- využívanie PC
- dohľad,
- stravovanie,
- inštitucionálne a sociálne poradenstvo klientom a ich rodinným príslušníkom,
- poskytovanie podmienok pre zamedzenie osamelosti a ateizmu v spoločnosti.

1.5 Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb

Obec Veľké Ludince v budúcnosti nepočíta s nárastom počtu obyvateľov najmä v kategórii predproduktívneho a produktívneho veku. Je potrebné zohľadniť aj s celoslovenskú tendenciu starnutia populácie a čoraz väčšie požiadavky na sociálne služby najmä pre občanov v poproduktívnom veku.

Základné sociálne služby pre potreby obyvateľov obce sa poskytujú v obci, a sú zabezpečené v dostupných zariadeniach. Blízko obce sa nachádzajú sociálne zariadenia v Pohronskom Ruskove a v Želiezovciach a vo Farnej. Veková štruktúra obyvateľstva nám ukazuje demografický problém blízkej budúcnosti – prestarnutie obyvateľstva a tým súvisiaci sociálny problém. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby by bolo vhodné sa orientovať na:

1. rozšírenie formy sociálnych služieb podľa konkrétnych požiadaviek na zabezpečenie:
 - a, poskytovanie sociálnej služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia,
 - b, nepriaznivého zdravotného stavu,
 - c, dovŕšenia dôchodkového veku,
 - d, zariadenie opatrovateľskej služby - terénnej sociálnej služby
 - e, jedáleň pre dôchodcov, prípadne denný stacionár pre seniorov
 - f, rozšírenie činnosti klubu dôchodcov a klub pre mládež
2. vybudovanie komunitného centra:
 - a) pre občanov marginalizovaných skupín so spoločnou pracovňou, verejnou sprchou,
 - b) zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,
 - c) riešenie krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby a rodiny,
 - d) prevenciu sociálneho vylúčenia fyzickej osoby a rodiny
3. vybudovanie cyklotrasy – zabezpečenie aktívneho športového vyžitia starších občanov najmä s ohľadom na ich bezpečný presun medzi susednými obcami
4. rekonštrukcia centra obce so zameraním na vybudovanie relaxačnej a odдыхovej zóny – parková zeleň, lavičky....
5. dobrovoľné rekonštrukčné práce podporou dotácií a grantov na verejných priestranstvách pred obydliami spoločensky neprispôsobivých obyvateľov v rámci

komunit osôb odkázaných na pomoc, aby sa u nich vytvoril pocit zodpovednosti a potreba začlenenia sa do spoločenského života v obci

6. dobudovanie športového areálu – aktivita pre mládež vo voľnom čase

1.6 SWOT analýza v sociálnej oblasti

Silné stránky:

- právo na poskytnutie sociálnych služieb je zaručené rovnako všetkým občanom
- záujem komunity obce a jej oficiálnych zložiek o rozvoj sociálnej oblasti
- vlastná legislatívna činnosť samosprávnych orgánov umožňujúca úpravu niektorých oblastí sociálnych služieb podľa špecifických potrieb a podmienok komunity
- kľud vidieckeho prostredia

Slabé stránky:

- nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej starostlivosti pri dlhodobej odkázanosti na pomoc inej osoby
- nepostačujúci počet kvalifikovaných zamestnancov z obce, ktorí zabezpečujú poskytovanie sociálnych služieb
- migrácia kvalifikovanej pracovnej sily za prácou do zahraničia
- nepriaznivý demografický vývoj
- nedostatok finančných prostriedkov na rozširovanie rozsahu a druhu sociálnych služieb
- absencia terénnej sociálnej práce
- migrácia mladej generácie
- nedostatok dopravnej infraštruktúry
- vysoký index starnutia obyvateľstva

Príležitosti:

- zvyšovanie zodpovednosti obce za riešenie lokálnych problémov
- ciele opatrení podľa miestnych potrieb
- rozvoj svojpomocného riešenia miestnych problémov
- rozširovanie spolupráce samosprávy a regionálnych združení obcí
- práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri riešení životných situácií

- podpora a rozvoj dobrovoľníctva
- organizácia spoločenských akcií
- podpora mladého obyvateľstva

Ohrozenia:

- z dôvodu zvyšovania nákladovosti služieb riziko zvyšovania úhrad a riziko znižovania kvality
- nefunkčnosť systému sociálnych služieb z dôvodu nedostatočného realizovania kompetencií
- nárast počtu sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby
- nedostatok finančných prostriedkov na samosprávnej úrovni na výkon kompetencií obce, v tom aj na zabezpečenie sociálnych služieb.
- postoje a predsudky zo strany zamestnávateľov pri poskytovaní pracovných príležitostí znevýhodneným sociálnym skupinám komunity
- nízke príjmy seniorov im neumožnia platiť za služby

2 Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb

2.1 Rozvoj ambulantných a pobytových sociálnych služieb

Národné priority rozvoja sociálnych služieb sa orientujú na tieto základné oblasti:

- a) podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb
- b) rozvoj ambulantných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s denným a týždenným pobytom
- c) vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb

Obec Velké Ludince sa snaží naplňovať tieto priority nasledovne:

- zabezpečuje najmä podporu opatrovateľskej služby u občanov, ktorí sú na tento druh sociálnej služby odkázaní so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí
- v prípade potreby zabezpečenia poskytovania sociálnej služby v blízkosti obce – zariadenia pre seniorov Želiezovce, Pohronský Ruskov, Levice, Farná. – obec plánuje vybudovať zariadenie pre seniorov aj vo Veľkých Ludinciach
- rozširuje možnosť poskytovania stravovania starších osôb,
- pre občanov so sociálnymi a spoločenskými problémami preskúma možnosť vytvorenia osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi, aby sa dávky sociálneho systému využívali na ten účel, na ktorý sú poskytované štátom
- aktivitami podporiť spoločensky neprispôsobivých obyvateľov na začlenenia do spoločenského života v obci a vytvoriť u nich pocit zodpovednosti k spoločenským hodnotám
- vybuduje komunitné centrum so spoločnou pracovňou a strediskom osobnej hygieny
- zabezpečiť terénnu sociálnu službu cieľom vyhľadávania fyzických osôb, ktoré sú v nepriaznivej sociálnej situácii
- zabezpečiť prepravnú službu aj so sprievodom, fyzickým osobám s ťažkým zdravotným postihnutím
- rozširovať výber pomôcok na požičiavanie fyzickým osobám s ťažkým zdravotným postihnutím alebo s nepriaznivým zdravotným stavom odkázaným na pomôcku
- zariadenie núdzového bývania
- klub dôchodcov

2.2 Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb obce Veľké Ludince úzko participuje na PHSR obce Veľké Ludince 2014 – 2023. Čiastkovým cieľom je vytvoriť podmienky pre skvalitnenie spoločenského života v obci.

Nakoľko finančné možnosti obce sú v súčasnom rozpočte ohraničené, je potrebné túto požiadavku zahrnúť do návrhu rozpočtu na roky 2018 – 2020. Určite nie je v možnostiach obce realizovať tento zámer len z vlastných zdrojov. Zámerom môže byť vypracovaný projekt s využitím viac zdrojového financovania a uchádzať sa o pomoc cez projekty z prostriedkov Európskej únie určenej na tento cieľ.

2.3 Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Významnú úlohu v procese komunitného plánovania zohrávajú najmä miestni obyvatelia. Od nich sa očakáva, že vyjadria svoje požiadavky vo sfére poskytovania sociálnych služieb, a teda aj komunitného plánovania. Tento plán budú priebežne monitorovať, zodpovedne posudzovať a vytvárať aj jeho finančné zabezpečenie.

Účasť na komunitnom plánovaní:

- písomné návrhy občanov – preberá poverený pracovník
- ústne návrhy občanov – na obecnom úrade sa vyhotoví úradný záznam o predložennom návrhu, ktorý predkladateľ potvrdí svojim podpisom
- účasť obyvateľov obce na verejnom zhromaždení.

Komunitný plán možno meniť:

- ak sa zmenia priority
- získanie finančných prostriedkov na konkrétne potreby
- nové návrhy na poskytovanie sociálnych služieb.

Časový horizont vyhodnocovania komunitného plánu:

Obecné zastupiteľstvo obce Veľké Ludince minimálne 1x ročne prerokuje Správu o sociálnej situácii v obci a podľa zistených skutočností bude aplikovať zistené požiadavky a návrhy do komunitného plánu obce.

Záver

Sociálna služba je činnosť poskytovaná ľuďom v nepriaznivej sociálnej situácii, podpora pri sociálnom začleňovaní a ochrane pred sociálnym vylúčením s cieľom umožniť im zapojenie do bežného života v spoločnosti. Práve komunitné plánovanie by malo dať odpoveď na otázky: „Koľko a aké služby je potrebné v danej komunite vytvoriť, ako majú byť lokalizované, aké ľudské a finančné zdroje máme k dispozícii?“. Určite je prínosom prístup štátu, že vytvára legislatívny rámec na presun kompetencií v danej oblasti. No zároveň je potrebné upozorniť na nedostatočné finančné krytie daného zámeru zo strany štátu. Obec preto musí využívať aj iné zdroje financovania.

Je na samospráve, ako zabezpečí svoje poslanie vytvoriť pre občanov miesto pre dôstojný a plnohodnotný život.

Schválené uznesením č. 253/22, dňa 03.08.2017

Velké Ludince, 2017

.....
Bc. Zita Cseri
starostka obce